

עודכן ב- 14/11/2010 14:44

זוהר נבו | לקחים מקוסובו

בעוד חידוש המשא ומתן הישיר בין ישראל לרשות הפלסטינית מתמהמה, שבה ועולה האפשרות כי הפלסטינים יפעלו להכרזת עצמאות חד-צדדית. בתגובת העולם על הכרזת העצמאות החד-צדדית של קוסובו ניתן למצוא רמזים לאפשרות שהכרזה פלסטינית חד-צדדית כזאת תוכר על ידי הקהילה הבינלאומית.

יש אמנם הבדלים רבים בין הסכסוך הישראלי-הפלסטיני לבין הסכסוך בקוסובו, הן ברקע ההיסטורי והן בתמיכה הפוליטית שהצדדים קיבלו ומקבלים. אולם ניתוח זהיר של ההכרזה של קוסובו והתגובות עליה עשוי לספק הן לצד הישראלי והן לצד הפלסטיני כמה תובנות חשובות ביחס להתנהלותם בעתיד.

קוסובו הכריזה באופן חד-צדדי על עצמאותה בפברואר 2008, לאחר שהמשא ומתן בינה לבין סרביה נקלע למבוי סתום וברקע האירועים עמדו הפרות חמורות של זכויות האדם בהתנגשויות האלימות בשטחה בסוף שנות ה-90. עד היום זכתה עצמאות קוסובו להכרה של כ-70 מדינות, בהן ארצות הברית ומרבית מדינות האיחוד האירופי. ההכרה זכתה לחיזוק בעקבות חוות דעת מייעצת שנתן באחרונה בית הדין הבינלאומי לצדק בהאג. בחוות דעתו התחמק בית הדין מהכרעה ביחס לסטטוס החוקי של קוסובו ועם זאת קבע, כי עצם ההכרזה על עצמאות לא היתה הפרה של המשפט הבינלאומי.

מהצלחת קוסובו לזכות להכרה בינלאומית לא מבטלת אפשר ללמוד על הגורמים המשפיעים על נכונות הקהילה הבינלאומית להכיר בעצמאות שהוכרזה באופן חד-צדדי. ראשית, מקרה קוסובו מלמד על חשיבות מוסדות שלטון יעילים ודמוקרטיים. ההכרה בקוסובו התקבלה רק לאחר תקופה ארוכה, שבה עמלה על הקמת תשתית שלטון בחסות האו"ם והאיחוד האירופי, ולאחר שאימצה חוקה דמוקרטית המאמצת עקרונות של סובלנות, רב-תרבותיות והגנה על מיעוטים. משמע, אם הקהילה הבינלאומית תשתכנע כי הרשות הפלסטינית הצליחה לחזק את מוסדות השלטון שלה ולהשליט חוק וסדר בשטחה, יגבר הסיכוי להכרה בינלאומית בהכרזה פלסטינית חד-צדדית. הכרה זו תתקבל ביתר קלות, אם מוסדות אלה יהיו דמוקרטיים.

שנית, מהתקדים של קוסובו אפשר ללמוד גם על החשיבות שהקהילה הבינלאומית מייחסת לשאלת ההגנה על זכויות האדם. יש הטוענים, כי ההפרות החמורות של זכויות האדם בקוסובו הפקיעו למעשה את זכותה של סרביה להמשיך לשלוט במיעוט המוסלמי בקוסובו. מכך יכולה ישראל ללמוד, כי ככל שהקהילה הבינלאומית תשתכנע כי בשטחים שבשליטת ישראל מתרחשות הפרות חמורות של זכויות האדם, כך המשך שליטתה בשטחים שמעבר לקו הרוק-אפילו שליטה זמנית עד למציאת פתרון מוסכם - עשוי להיחשב לא לגיטימי ולהביא לתמיכה בהכרזת עצמאות פלסטינית חד-צדדית.

לבסוף, ככל שתתחזק בקרב הקהילה הבינלאומית ההערכה כי לא ניתן למצוא פתרון מוסכם במשא ומתן בין ישראל לפלסטינים, הדבר עשוי לעודד הכרה בעצמאות פלסטינית חד-צדדית. לעניין זה יש לציין, כי הפלסטינים נמצאים בעמדה עדיפה מזאת שבה היו מצויים מנהיגי קוסובו. בעוד קוסובו היא חבל ארץ שנחשב על ידי סרביה לחלק אינטגרלי משטחה, הרי שמדינת ישראל אינה טוענת לריבונות על רצועת עזה ובגדה המערבית, והסטטוס הסופי המקובל על הקהילה הבינלאומית הוא הקמת מדינה פלסטינית עצמאית בשטחים אלה.

המשמעות היא, שלצד הישראלי, הרוצה להימנע מהענקת לגיטימציה להכרזה פלסטינית חד-

צדדית, יש אינטרס מהותי שלא להיתפש בידי הקהילה הבינלאומית כמי שמטרפדת את התקדמות המו"מ על ידי הצבת תנאים בלתי סבירים.

הכותב הוא משפטן

כל הזכויות שמורות, "הארץ" ©

סגור חלון